

Ścieżka przyrodnicza Meandrami Narwi Góra Strękowa - wzgórze polodowcowe

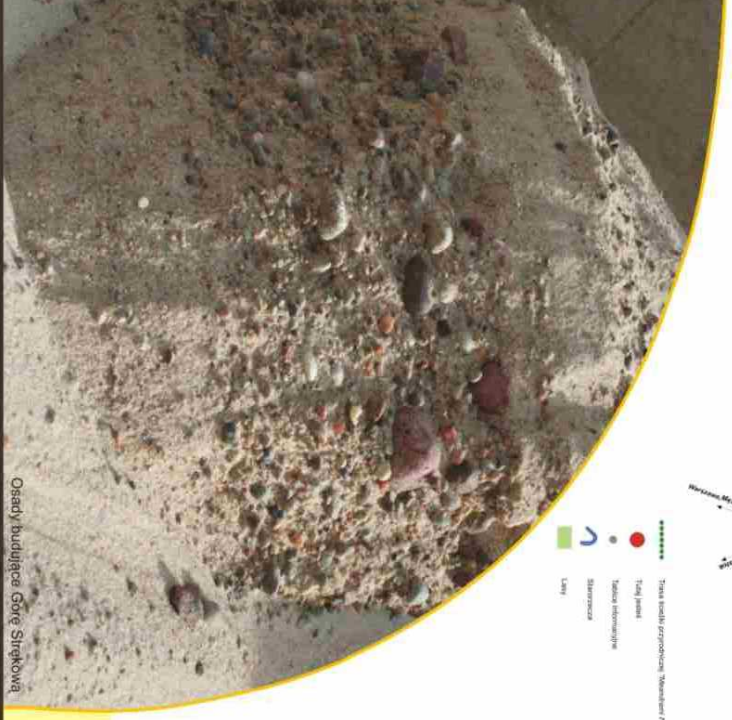
Góra Strękowa - a post-glacial hill

You are standing by Góra Strękowa. Here you can observe different sediments which this ridge is built of. Gravel and sand were accumulated by glacial rivers. Can you see the layers of these sediments? Silt and clay were accumulated by stillwaters and melting ice. The big variety of sediments that you see here is a result of different conditions of sedimentation during ablation.

Góra Strękowa - die Gletscher Spuren

Sie stehen am Fuß des Strękowa Berges. Sie können hier die verschiedenen geologischen Sedimente sehen, auf denen der Hügel gebildet ist. Der Kies und den Sand hat das aus dem Gletscher fließende Wasser hinterlassen. Der Ton und der Lehm wurden im stehenden Wasser oder während des Eisstagnationsprozesses abgelagert. Die Vielfalt der Sedimentschichten, die Sie hier sehen, ist auf die unterschiedlichen Sedimentationsbedingungen während der Gletscherretreat zurückzuführen.

www.westlandgate.eu

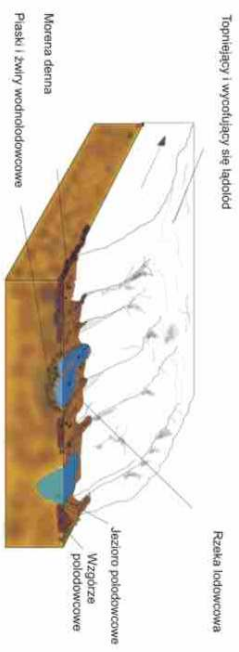
Osady budujące Górę Strękową

Góra Strękowa - wzgórze polodowcowe

Znajdujemy się u podnóża Góry Strękowej - najwyższego wzniesienia Kotliny Wizny (126,9 m n.p.m.). Wzgórze to wyodrębniła się w krainobrazie, a z jego szczytu rozciąga się wspaniała panorama rozległej doliny Narwi aż po połączenie z Biebrzą. Stronie stołu Góry Strękowej kontrastują z płaskim dnem doliny oraz wietrzyniwna, wyszczerbiona, co wskazuje na jej odmienną historię geologiczną. Od północy wzgórze podcałkowicie niegdyś przez Narwę. Zanim nie została ona zmeliorowana.

Przed 150 tysiącami lat cały obszar północnego Podlasia pokrywał lądolód. Dotarł on tu ze Skandynawii. Niegłęboka w swej budowie masa lodu o grubości kilkuset metrów wolno posuwała się z północy na południe. Niosła ze sobą zmieszane z lodem kamienie, piasek i inne materiały skalne wyrwane na swej drodze z podłoża. Później nastąpiło ocieplenie klimatu. Lądolód zaczął od południa topnieć, czyli „wyczoływać się”. W obniżeniach terenu, np. w Kotlinie Biebrzy, zostały fragmenty lądolodu i tkwiły tam aż do końca zlodowacenia na tym obszarze. Wytopiły się z niego przywlezione z północy grube warstwy różnych materiałów: piasek, żwir, glazów oraz glin, a szczytki i bryle trzki, podobne do dzisiejszych potoków górskich, wyniosły te osady na duże odległości. Dobrośniejsze frakcje lekkich piasek zostały porwane i przeniesione przez wiatr. Jeszcze inne, takie jak ciężkie gliny, pozostały w miejscu, w którym zostały. Je topniejący lądolód.

Łądolód oraz formy polodowcowe

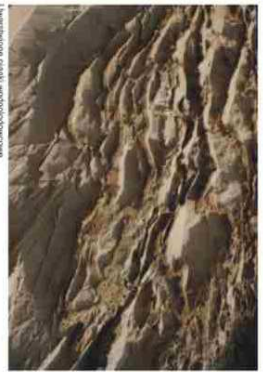

Góra Strękowa jest pozostałością po ostatnim zlodowaczeniu na tym obszarze - zlodowaczeniu Środkowopolskim zwanym również zlodowaczeniem Wartę. Osady mineralne budujące Górę Strękową (żwir, piasek, płyty oraz bł) stanowią zapis burzliwej historii okresu lodowcowego.

Po lewej stronie mamy strome płaskowe zbocze, tzw. odsłonięcie. Jest to skłania, na której przebiegają widać budowę geologiczną wzgórze. Zwróć uwagę, że osady budujące to wzgórze polodowcowe są bardzo zróżnicowane: od drobnoziarnistych piasek pływających, poprzez warstwowe piasek i żwir, aż po niwelujące glazki. Zauważ, że pewne warstwy są wyraźnie jednolite, uporządkowane i łatwo jest wyznaczyć ich granice. Są to warstwy uszpanie przez płynącą wodę, która doskonale sortuje masywny materiał skalny. Pod lądolodem bowiem oraz na jego przedpolu płynęły rzeki, które wymywały okrutny skał i wyniosły je daleko, podobnie jak dzisiejsze rzeki transportują np. piasek. Są to tzw. osady wodnolodowcowe. Po grubości osadu można wnioskować, czy osadził się w rzecze płynącej szybko (grube żwir), czy wolno (piasek drobnoziarnisty). Mniejszość warstwy (czyli jej grubość) mówi o tym, jak dłużej wody lodowcowe płynęły na danym obszarze.

Fot. Barbara Kupret-Pożniak

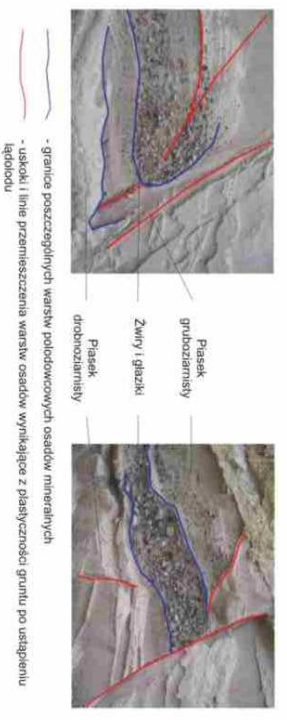
Fot. Barbara Kupret-Pożniak

Drobne osady przypominające glinę, z których uda Ci się uformować wałeczki lub kulki, to osady ilaste, zasaskowe lub zwalowe. Osadziły się one w polnicach i szczyłach lodowca, do których napływała woda płynąca wierzchem lądolodu. Osady zasaskowe nie są wyraźnie warstwowe i występują na różnych poziomach odsłonięcia.

Osady, których warstwy nie posiadają wyraźnej tekstury i nie są wysortowane (zn. w jednej warstwie występują zarówno płyty, piasek, żwir, jak i glazy) to osady zwalowe. Wyrzuciły się one wprost z lądolodu, który porwał je na swej drodze i przytłoczył aż tu.

Jeśli nie uda Ci się uformować wałeczków ani kulek, osad jest sypki i nie „klei”, oznaczając to białe, że trzymasz w dłoni piasek lub żwir wodnolodowcowy.

Rodzaje osadów mineralnych Góry Strękowej oraz struktura ich warstw

Po ustąpieniu lądolodu grunt ulegał powolnym ruchom pionowym. Z chwilą ocieplenia się klimatu i zaniku wielkiej masy lodu, piasek i gliny naniesione podczas zlodowacenia zaczęły się wypiętrzać. Warstwy osadów, które widziałś na odsłonięciu, są przez to powyginane i poprzeczane krótkimi uskokiemi.

Jak się zapewne domyślasz, warunki życia roślin są tutaj odmiennie od tych w dolinie Narwi. Występująca tu roślinność sucha- i swiatłolubna jest przystosowana do trudnych warunków siedliskowych. Rozchodnik wielki, który rośnie wśród traw na Górze Strękowej, jest dalekim krewnym kaktusów. Podobnie jak one doskonale radzi sobie z niedoborami wody, która może pojawić się w deszczu. Roślina o miłej nazwie piętna zielawanna, która również tu można znaleźć, inaczej broni się przed utratą wody. Jej liście pokryte są zielonymi włoskami, które utrudniają parowanie wody.

Piaski i żwir wzgórz polodowcowych, ze względu na dobrą dostępność oraz powiększoność występowania, znajdują liczne zastosowania. Dobrze wysortowany przez wodę piasek świetnie nadaje się do zapraw tynkowych. Żwir natomiast używa się do produkcji betonu. Wydobycie żwiru w tym miejscu jest jednak zabronione, gdyż wzgórze ciągle się osuwa. Uwważ więc, gdy zbliżasz się do jego płaskowej skłany.

Projekt został współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Środki Priorytetowe PL2004/016-829/0102. Niniejszy dokument został opublikowany dzięki pomocy finansowej Unii Europejskiej. Za treść tego dokumentu odpowiada Lokalna Organizacja Turystyczna Lokalna Grupa Działania „Birna na Bagna”, podjęty w nim wyrażone nie odpowiedzialności w żadnym razie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

